

въ Бѣлградъ на 1848 г., градоветъ Нишъ, Враня, Прищина, дори Нови-Пазаръ сж означени вънъ отъ границитъ на земитъ „у коима пребиваю Србљи“<sup>1)</sup>. Че Нишъ е седѣлъ не само вънъ отъ прѣдѣлитъ на срѣбската народностъ, но дори и вънъ отъ тѣхнитъ блѣнове до скоро врѣме, може да се види най-добрѣ отъ приложенията, които даваме накрая. Тукъ ще споменемъ още винетката на „Млада Србадија“, органъ на срѣбската омладина, излизалъ въ Нови-Садъ и Бѣлградъ, въ която сж означени всички срѣбски земи: Сърбия (княжество), Черна Гора, Зета, стара-Сърбия, Банатъ, Срѣмъ, Бачка, Херцеговина, Босна, Краина, Бока, Далмация<sup>2)</sup>. Земи, които нѣматъ и съседство съ Поморавия и Нишъ.

И като българи сж се повдигнали нишанитъ на възстание прѣзъ 1821 год., когато е билъ обѣсенъ ведно съ петъ души нишкиятъ митрополитъ Милетия, обвиненъ въ съучастничество<sup>3)</sup>. Като българско е възстанало прѣзъ началото на 1835 г. и населението на шестнадесетѣхъ нишки села. Българско е и прочугото възстание отъ 1841 год., което обикновено се смѣта като отраза на бунтоветъ въ Критъ и Тесалия, настѣпили слѣдъ смъртта на султанъ Махмуда II прѣзъ 1839 г. и послѣдвани отъ движения въ България, Тракия и Македония, — „у кратко свуда, гди Бугари живѣ“<sup>4)</sup>. То е обявено на 6 априлъ най-първо отъ селското население. Неговъ центъръ сж били селата Каменица и Матеевецъ. Първоначално ограничено, възстанието скоро обхваща цѣлия нишки, пиротски и лѣсковски пашалѣци. Основнитъ му причини се криятъ въ несѣотвѣтствието между провъзгласенитъ съ гюлканския хатишерифъ (3 ноември 1859 г.) реформи и начина на тѣхното прилагане. Докато по-рано, прѣди да се гарантиратъ съ този височайши актъ правата на гражданственостъ у поробената рая, послѣдната изъ разнитъ покрайнини на турската империя е създавала вълнения само

<sup>1)</sup> Тамъ, стр. 36.

<sup>2)</sup> Йор. Ивановъ, Българетъ въ Македония, стр. 206.

<sup>3)</sup> С. Христовъ, стр. 308; Милићевитъ, стр. 33 и Сербске народне новине, г. VII, бр. 1, стр. 3 отъ 2 януари 1844 год., въ който се казва дословно слѣдното: у Нишу буде греческій Архи-Епископъ са *три знаменити Бугаре* обещенъ и движение се и тамо угуши“.

<sup>4)</sup> Сербске народне новине, г. VII, число 27, стр. 108, кол. 1—2 отъ 1844 г., 6 априлъ. Сжщо — Романски, който обаче не поменава за движения въ България, Тракия, а само въ Критъ, Косъ, Самосъ, Кипъръ, Мала Азия (Диярбекъръ, Трапезундъ) Албания и Македония. Вижъ Австрийски документи по нишкото българско възстание отъ 1841 г., стр. 15. Сжщо — Леополдъ Ранке, Исторія Сербіи по сербскимъ источникамъ, переводъ съ нѣмецкаго Петра Бартенева, Москва, 1857 г., стр. 320.